

Alexander von Schönburg

ENCICLOPEDIA INUTILITĂȚII

traducere din limba germană de
MIHAI MOROIU

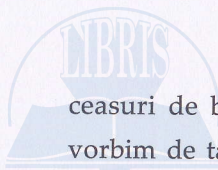

A

AC DE CRAVATĂ

În Seraiul Topkapî sau în Cupola Verde din Dresda se poate vedea cum obișnuiau să se gătească bărbații pe vremuri: padișahul își prindea turbanul într-o agrafă cu smaralde cât oul de găină, iar principele-electoral August cel Puternic, cel dintâi rege saxon al Poloniei, se împodobește cu giuvaere care l-ar fi surprins și pe un sultan; unde mai pui că asemenea obiecte au și o greutate pe măsură.

Chiar și pe vremea împăratului Wilhelm, într-un cadru considerabil mai puritan, bărbatul continua să poarte o serie întreagă de podoabe: butoni și nasturi din briliante, magnifice agrafe de rever, inele și lanțuri groase prinse la

ceasuri de buzunar bogat ornamentate, ca să nu mai vorbim de tabacherele din aur și email, cu închizătoare din rubin pentru tutun de prizat și țigări.

Însă în Europa au coexistat mereu cele două școli: cea a împopoțonării aristocratice și cea a simplității aristocratice. Un nobil atenian din vremea lui Platon considera barbare podoabele bărbătești. Senatorul roman ținea să se distingă de ceilalți purtători de togă albă doar printr-o dungă purpurie.

Astăzi domină din nou idealul bărbatului fără bijuterii, spre necazul giuvaergiilor, care trebuie să se concentreze în producerea unor ceasuri de mână tot mai scumpe, deoarece, din rațiuni pur tehnice și profesionale, piesa nu intră sub incidența interdicției. Din câte se pare, există o firească înclinație care îl apropie pe om, și cu siguranță și pe reprezentanții masculini ai speciei, de coșofană.

Astăzi, pornirea se rezumă doar la acul de cravată: extrem de practic, se spune – potrivit regulii că orice pornire estetică trebuie să aibă o justificare practică – altfel cravata îți poate zbura în toate părțile. Dar ce e rău în asta? De ce n-ar zbura liber? Că o fi bine, că o fi rău, bărbatul vrea să se știe cu puțin aur pe el.

ACCES (PERMANENT)

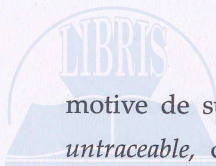
A existat o vreme când telefoanele se prezentau sub forma unor cutii mari și grele, fixate pe perete. Dar într-o

bună zi au devenit libere. Pentru început au depins de un fir lung, ce le permitea să treacă dintr-o cameră într-alta, dar nu și în grădină sau în tren. Telefonul pentru mașină era scump și putea fi ascultat; când călătorea, cancelarul Kohl prefera să-și poarte convorbirile importante din cabina telefonică.

Știm cu toții cât de mult s-au schimbat lucrurile, începând din acel moment. Nu mai îndrăznește nimeni să iasă din casă fără micuțul obiect comod, botezat „telefon mobil“. Copiii îl folosesc încă înainte să învețe să citească, iar domniile transferă apelurile de la serviciu, camuflându-și escapadele amoroase, doar negocierile de afaceri se pot purta și din toaletă. De curând, în metrou, am auzit țipând speriată o doamnă de vizavi: „Mi-am uitat mobilul!“ Nu avea nici măcar cum să se supere pe cineva sau să-și povestească nenorocirea, dar simțea nevoia să-și satisfacă într-un fel nevoia de comunicare.

Accesul permanent înseamnă pierderea libertății, deși există totuși și o mărunță compensație: nimeni nu poate ști dacă te afli în camera de alături sau în China. „Unde ești?“ ar putea să ia locul celei mai frecvente întrebări: „Ce mai faci?“ Cu atât mai mult cu cât, de obicei, trebuie repetată: „Unde ești? – Te aud foarte greu. – Mă auzi? – Da, te sun imediat înapoi. – Cum? – Nu, nu, sunt pe drum.“ Nenumărate scheme de intrigă utilizate de autorii de romane polițiste au căzut în desuetudine, în schimb criminalisticii i s-au deschis noi și nebănuite posibilități.

Ultimii mohicani care se sustrag conștient accesului compulsiv au rămas teroriștii internaționali. Dar nu din

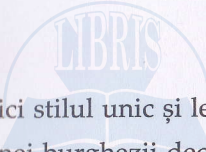
motive de suveranitate, ci pentru că doresc să rămână *untraceable*, după cum se spune în jargonul serviciilor secrete. În schimb, pentru cei mai mulți dintre noi, netero-riști, *untraceable* este un lux tot mai râvnit, o extravaganță care nu este la îndemâna oricui.

A gentleman of independent means, ca să folosim expresia englezilor, neîntrecuți când vine vorba de ierarhizarea pe clase, s-a descotorosit, bineînțeles, de cătușele electronice. Uneori se dovedește extrem de dificil să iei legătura cu asemenea persoane. În clipa în care descoperi, cu greu, un număr de telefon, auzi în receptor o voce feminină: „Este preferabil să transmiteți un e-mail.“

vezi și: TELEFON MOBIL

ADLON (hotel)

Hotelul Adlon este exemplul splendid al nostalgiei tipic berlineze după farmecul anilor douăzeci și dovada limpede a lipsei oricărei identități a zilelor noastre. În intenția lor de a reconstitui decorul confortabil și pompos al *roaring twenties*, investitori exagerat de ambițioși au ridicat un bloc de beton și l-au prezentat drept replica fidelă a vechiului Adlon, distrus în război. (Cum se va întâmpla curând și cu Palatul Municipal, dinamitat de suveranii RDG-iști.) Cum nici măcar fațada nu corespunde originalului,

nici stilul unic și legendar nu putea fi recuperat în lipsa unei burghezii decente. Și astăzi, prin recepția ca o sală de așteptare dintr-o autogară mișună turiștii abia coborâți din autocare, cuprinși de un fior în fața listei de prețuri a ceaiurilor. Reconstituirea vechiului Adlon a rămas un vis neîmplinit. Adlon nu este un *grand hotel*, ci palida sa plăsmuire de ceară, ce și-ar găsi locul mult mai bine la Madame Tussaud.

AMATORI DE ZBORURI LOW-COST

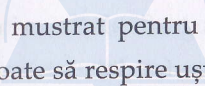
Zborul s-a transformat într-o tortură de când poți să ajungi în aproape orice loc din lume în schimbul a șaptezeci și cinci de cenți plus taxele de aeroport: personalul de bord al firmei low-cost te tratează ca pe un retardat, absolut de înțeles de altfel, pentru că adesea are de-a face tocmai cu retardați, iar această manieră de abordare a noului tip de călători reprezintă pentru stewardese doar o formă de autoprotecție. Cei mai agili călători sunt germanii, olandezii și britanicii, cu alte cuvinte, odată cu declanșarea revoluției low-cost, mai există doar trei destinații în care poți evita clubul germanilor, al olandezilor și al britanicilor zgomotoși și beți: Germania, Olanda și Anglia. Iar cele mai bune locuri de evadat vara rămân Chiemgau, Haga și împrejurimile și Cornwall.

AMBASADOR

Pe vremuri, un ambasador juca rolul de reprezentant personal al regelui său în străinătate și avea dreptul la majoritatea onorurilor convenite unui rege. Avea o curte în capitala țării străine, ca un rege. Sosirea sa era sărbătorită cu tot fastul convenit unui rege. Reședința sa era un palat. Toate cheltuielile casei și cele personale, care se ridicau la sume considerabile, erau finanțate din buzunarul propriu, rangul său fiind onorific. Însă nu se mulțumea să rămână un simplu reprezentant: la vremuri în care știrile circulau cu greu, ambasadorul trebuia să se dovedească un politician versat, care adesea se vedea obligat să hotărască de unul singur ce anume servea intereselor țării sale.

Știm cu toții cum stau lucrurile astăzi. Dacă arde ceva, cei doi șefi de stat implicați discută direct, la telefon, nemaiaivând nevoie de niciun ambasador. În zilele noastre, o ambasadă a rămas, în primul rând, un soi de hotel unde trag „reprezentanți ai tuturor grupurilor sociale” în timpul vizitelor lor în capitale străine. În limitele statutului său, ambasadorul oferă ospitalitate moderată șuvoiului de oaspeți de calitate moderată și, pe lângă nenumăratele treburi de birou – grămezi de rapoarte inutile și decizii personale temporizate – există obligația de a participa și la deprimantele cocktailuri cu prilejul zilelor naționale ale tuturor țărilor africane. Iar dacă se întâmplă câteodată, la vremuri de criză, ca un ambasador să fie convocat de ministrul de externe „inamic”

și muștră pentru lucruri de care nu se face culpabil, poate să respire ușurat: și-a dovedit utilitatea.

vezi și: COCKTAILURI

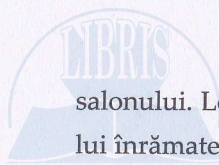
AMUSE-GUEULE (salutări din partea bucătăriei)

„Salutul din bucătărie“ este modalitatea utilizată de mulți bucătari de lux de a se sustrage de la îndatorirea lor socială de a se ocupa personal de oaspeți. În loc de bun venit, te trezești pe nepusă masă, fără să te poți apăra, cu un platou de hapuri din ingrediente dificil de stabilit. O impertinență. Singurul răspuns la acest demers inoportun rămâne: „Și noi pe voi.“

ANIMALE DE CASĂ (răsfățate)

Unul dintre cei mai bogați germani locuiește, împreună cu soția sa, într-o vilă splendidă, cu priveliște spectaculoasă asupra golfului St Tropez. Din păcate, nu au copii. Sentimentele lor se concentrează prin urmare asupra micuțului terier alb, o făptură insuportabilă, nevrotică și permanent scheunătoare – Pöppi. Cățelușul are propriul său culcuș, special amenajat, sub formă de tron, în mijlocul

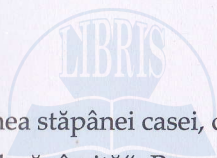

salonului. Locul este înconjurat cu fotografii ale favoritului înrămate în argint: Pöppi la Paris (pe fundal cu turnul Eiffel), la Pisa (pe fundal cu turnul înclinat), la Veneția (în Piața San Marco, la vânătoare de porumbei). În timpul unui prânz, un miliardar prieten cu amfitrionul a încercat să-l impresioneze: „Drumul dintre Londra și Nisa e un coșmar. Nu de mult a trebuit să închiriez un jet particular pentru bona copiilor.” Iar stăpânul casei a replicat senin: „Te înțeleg. Și eu l-am dus de curând pe Pöppi cu jetul meu la medicul veterinar.”

ANIMATOR

Anima înseamnă suflet. Animatorul suprem, însuflețitorul absolut, este Dumnezeu, dar nu despre asta va fi vorba aici. Ci despre o meserie din cadrul industriei turismului, care își găsește utilizarea în complexele tip Club Méditerranée și în croaziere, pentru a le oferi clienților o ocupație, însuflețindu-i, cum s-ar spune. Cu alte cuvinte, avem de-a face cu un fenomen al vremurilor noi, deși bănuiesc că ideea se trage de la invitațiile pentru un weekend de lux, lansate în înalta societate engleză.

Găzduirea oaspeților poartă în Anglia numele de *entertainment*, termen de natură să trezească suspiciune, pentru că, așa cum lasă să se ghicească, nu se limitează la simpla petrecere împreună a timpului. Rolul de animator îi reve-

nea stăpânei casei, care dorea să-și facă renume de „gazdă desăvârșită”. Pe marile domenii din Anglia se mai adună și acum uneori câte douăzeci-treizeci de invitați la sfârșit de săptămână, care trebuie să se miște ca pe sârmă. Să stea pur și simplu locului, să se plimbe, să se uite în bibliotecă, să converseze sau să tragă un pui de somn după-amiaza – nu, nu este suficient. Trebuie să se întâmple ceva *to enliven the party*. Crochet pe gazon, jocuri de cărți, tir după porumbel de lut și călărie. Altfel, în clipele de destindere și de pace îi pot veni oricui tot soiul de idei neobișnuite.

Modelul domeniului edwardian a cunoscut o modernizare prin introducerea animatorului, dar esența a rămas aceeași. Turiștii din Club Méditerranée și pasagerii de pe navele de croazieră, la fel ca oaspeții de pe domeniile englezești, prezintă omogenitate socială. Unii ar putea fi mai neexperimentați decât aristocrații englezi în relațiile cu persoanele necunoscute, dar cu asistența și cu binecuvântarea animatorului, după nenumărate, încântătoare turnee de volei pe plajă, Uschi și Torsten din Duisburg și Tanja și Tom din München vor forma o singură mare familie.

Animatorii și animatoarele sunt oameni tineri și sportivi, care, mai presus de orice, se bucură de o trăsătură definitorie: sunt simpatici și deschiși – spre deosebire de aristocratele britanice ușor inabordabile. Dar eu unul mă lipsesc de orice invitație la țopăit, indiferent că ar veni de la personaje deschise și simpatice sau de la gazde culte și inabordabile.

vezi și: CROAZIERE